

ЗАКЛІНІ ЦК КПСС да 1 Мая 1962 года

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 31 (1668)

Аўторак, 17 красавіка 1962 года

Цана 4 кап.

У гэтым
НУМАРЫ

ПЕРШАМАЙСКІЯ ЗАКЛІКІ

ПАРТЫІ

Працяг размовы
аб тэатральным
мастацтве

Чалавек і прырода

Думкі аб маладой пазіі

Нататкі аб новых
кнігах

Наш міжнародны
каментарый

1. Няхай жыць 1 Мая — дзень міжнароднай саадарнасці працоўных, дзень адзінства і брацтва рабочых усіх краін!

2. Пралетары усіх краін, аднаіцеся!

3. Няхай жыць мір і дружба паміж народамі!

4. Працоўны Саветкага Саюза! Усе сілы на вышчыленне гістарычных рашэнняў XXII з'езда КПСС, вялікай гістарычнай будаўніцкай камуністычнага грамадства!

Наперад, да перамогі камунізма!

5. Няхай жыць марксізм-ленінізм — вялікае рэвалюцыйнае вучэнне, магутная ідэя зброі працоўных усяго свету!

6. Палітычнае прывітанне брацтва камуністычным і рабочым партыям — базавому авангарду рабочага класа і ўсіх працоўных!

Няхай жыць непарушанае адзінства і згуртаванасць вялікай арміі камуністаў усяго свету!

7. Вышэй сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму!

8. Няхай мацее адзінства дзеянняў, баявая салідарнасць рабочага класа і працоўных усіх краін у барацьбе за мір, нацыянальную незалежнасць, дэмакратыю і сацыялізм!

9. Народы свету! Змагайцеся за поўную і канчатковую ліквідацыю ганейнай сістэмы каланіяльнага рабства! Дабівайцеся неадкладна і безумоўнага вызвалення ўсіх каланіяльных краін і народаў!

10. Няхай ўсіх краін! Вы — рашучая сіла ў барацьбе за мір! Будзьце пільныя, выкрывайце імперыялістычных падпальшчыкаў ваіны — ворагаў чалавецтва!

11. Народы ўсіх краін! Усеагульнае і поўнае раззбраенне — гарантыя міру і бяспекі. Актыўна і рашуча змагайцеся за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне!

акія змагаюцца супраць імперыялістычных падкопаў, за поўную ліквідацыю каланіялізму, за ўмацаванне незалежнасці і суверэнітэту сваіх краін, за развіццё нацыянальнай эканомікі і культуры!

34. Гарачае прывітанне мужнаму алжырскаму народу, які дабіўся выдатнай перамогі на шляху стварэння свабоднай незалежнай алжырскай дзяржавы!

Няхай развіваецца і мацеее дружба паміж народамі Саветкага Саюза і Алжыра!

35. Гарачае прывітанне народам свабодных афрыканскіх дзяржаў, якія парвалі панцугі каланіялізму і самааддана змагаюцца за ўмацаванне сваёй незалежнасці!

36. Гарачае прывітанне кангалезскаму народу, які змагаецца за незалежнасць і адзінства кангалезскай дзяржавы, супраць падкопаў каланізатараў!

37. Гарачае прывітанне народам Лацінскай Амерыкі, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за ўмацаванне незалежнасці і суверэнітэту сваіх краін, за мір і супрацоўніцтва паміж народамі!

38. Няхай жыць дружба і супрацоўніцтва народаў Англіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Францыі і Саветкага Саюза ў інтарсах трывалага міру ва ўсім свеце!

39. Гарачае прывітанне працоўным і ўсім прагрэсіўным сілам Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, якія змагаюцца супраць мілітарызму і адраджэння фашызму! Няхай мацеее дружба паміж саветкім і германскім народамі!

40. Няхай развіваецца і мацеее дружалюбныя адносіны паміж народамі Саветкага Саюза і Італіі!

41. Няхай жыць дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветкага Саюза і Філіпінскай рэспублікі.

42. Няхай развіваецца і мацеее дружалюбныя адносіны паміж саветкім народам і народам Швецыі, Нарвегіі, Даніі, Ісландыі!

43. Няхай жыць дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветкага Саюза і Аўстрыі!

44. Гарачае прывітанне японскаму народу, які змагаецца супраць амерыканскіх ваенных баз на сваёй тэрыторыі, за незалежнасць і дэмакратычнае развіццё краіны, за мір і дружба з усімі суседзімі дзяржавамі!

45. Няхай жыць ланіска-міралюбівая зношаная палітыка Саветкага Саюза — палітыка мірнага супакойства дзяржаў з рознымі грамадскімі ладам, ўмацавання міру і бяспекі народаў, павароту да свабоды і незалежнасці, развіцця шырокіх эканамічных і культурных сувязей!

46. Няхай жыць вялікая слава перамогі доблесных саветкіх Узброеных Сіл, якія пільна стаяць на варце міру, дзяржаўнага інтарэсу і бяспекі нашай Радзімы!

47. Саветкія воіны! Дабівайцеся новых поспехаў у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, настойліва авалодайце сучаснай тэхнікай і зброяй, бездакорна захоўвайце ваенскую дысцыпліну, усемерна павышайце пільнасць і баявую гатоўнасць!

48. Няхай жыць і мацеее непарушы саюз рабочага класа і калгаснага сялянства — рашучая сіла будаўніцтва камунізма ў СССР!

49. Няхай жыць і мацеее непарушанае адзінства і брацтва дзяржаў СССР — крыніца магутнасці і працінацыя нашай многанациянальнай сацыялістычнай дзяржавы!

50. Працоўны Саветкага Саюза! Пабудова камунізма — справа рук, энэргіі і розуму народа! Усе сілы на стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма!

51. Працоўнікі горада і вёскі! Настойлівай работай за найкарацейшых гістарычных тэрміў дабіцеся перамогі ў мірным эканамічным саборніцтве з капіталізмам! Дагоні і перавысімі Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва!

Дачка легендарнага абаронцы Брэсцкай крэпасці лейтэнанта-касмасольца Аляксандра Наганова, студэнтка Гродзенскага медыцынскага інстытута Надзея Наганова выбрана дэлегатам XIV з'езда ВЛКСМ. У лівым верхнім вуглу — партрэт свайго папаленна бы бацька, з лепшымі прадаўжэннямі камсамольца нашых дзён крочыць у нагу яго дачка.

Фота А. ПЕРАХОДА. (БЕЛТА).

МАСКВА, 16 красавіка. (ТАСС). Сёння ў Крамлёўскім Палацы з'ездзе на ўрачыстай абстаноўцы адбудзецца XIV з'езд Усеагульнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі. Дэлеганцыі ўдзельнікі камсамольскіх маладых будаўнікоў камунізма прадстаўляюць амаль трыццаць тысяч дэлеганцаў — пасланцаў з усіх канцоў краіны.

Бурнымі працяглымі апладэсментамі сустраляць дэлегаты і госці з'ядзення ў прэзідыуме Л. І. Брэжнева, Ф. Р. Казлова, А. М. Касыгіна, О. В. Куусінен, А. І. Мікаяна, Д. С. Палянскага, М. А. Суслыва, М. С. Хрушчоў, М. М. Шверніка, В. В. Грышына, П. Н. Дзямічава, Л. Ф. Ільчыка, Б. Н. Панамарова.

З усіх бакоў чуюцца здаравіцкія ў гонар саветкага народа, у гонар Камуністычнай партыі Саветкага Саюза, у гонар Ленінскага Цэнтральнага Камітэта.

Дэлегаты і госці скандзюруюць:

Ленін з намі! Ленін з намі!

Па даручэнню Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ з'езд адкрыў першы сакратар Цэнтральнага Камітэта камсамольца С. П. Паўлаў.

З'ЕЗД МАЛАДЫХ ЛЕНІНЦАЎ

Усе ўстаюць, гром апладэсменту сустракаючы чырвоны сцяг ВЛКСМ, які ўносіць у залу Герой Саветкага Саюза лётчык-камандаўт СССР Ю. А. Гагарын. Асістэнтцы сцяганосца — механізатар баявых палёў Узбекістана Герой Сацыялістычнай Працы Т. Ахунва і данскі шахцёр Герой Сацыялістычнай Працы К. А. Севярынаў.

Ад імя ўдзельнікаў з'езда С. П. Паўлаў гарача вітае дэлегатаў брацкіх саюзаў моладзі і дружалюбных маладзёжных арганізацый 58 краін, а таксама прадстаўнікоў Сусветнай федэрацыі дэмакратычнай моладзі і Міжнароднага саюза студэнтаў.

З вялізарным удзелам дэлегаты выбралі ганаровым прэзідыум XIV з'езда ВЛКСМ у складзе Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Саветкага Саюза на чале з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым.

Дэлегаты выбралі прэзідыум з'езда, сакратарыят, рэдакцыйную і мандатную камісіі. Прымаюцца наступныя парадак дня:

1. Справаздачны даклад Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ і задачы камсамольца, якія вынікаюць з рашэнняў XXII з'езда КПСС.
2. Справаздачны даклад Цэнтральнага рэвізійнай камісіі ВЛКСМ.
3. Аб змяненнях у Статуте ВЛКСМ.
4. Выбары цэнтральных органаў ВЛКСМ.

Цэля сустраляць прысутныя члены Прэзідыума ЦК КПСС, сакратара ЦК КПСС Ф. Р. Казлова, які абвясціў аб адкрыцці XIV з'езда ВЛКСМ ад Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Саветкага Саюза.

Доўга не змаўкаў бурны апладэсменты, зноў чуюцца воклічы ў гонар сацыялістычнай Радзімы, любімай партыі, у гонар Ленінскага камсамольца.

З'езд перайшоў да абмеркавання першага пытання парадку дня. Слова для даклада «Справаздача Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ і задачы камсамольца, якія вынікаюць з рашэнняў XXII з'езда КПСС» атрымаў першы сакратар ЦК ВЛКСМ С. П. Паўлаў.

МІСІЯ АРТЫСТА-ГРАМАДЗЯНІНА

Б. БРАГАНЦАЎ,
рэжысёр
Тэатра Імя Якуба Коласа

Працягваем размову аб тэатральным мастацтве. У сьніжніку і наступных нумарах мы змяшчам артыкул рэжысёра Б. Браганцава.

Наступнае слова — заслужанай артыстцы БССР А. Асторынай (Брэсцкі тэатр імя ЛКСМБ).

Чалавечы ўсё, што саветкія людзі імкнучыся разглядаць свае змяненні справы ў новых маштабах, мяняюць звыклы рытм жыцця, намагаючыся кожна ацаніваючы велічыню змены ў свеце, каб больш дакладна вызначыць сваё месца ў вялікім усенародным страі і ісці ў нагу з векам. Думаючы пра гэта, вядома, і мастацкія агітатары, якія пільна выхоўваюць чалавечы-барачы і пэза, інтэрнацыяналіста і рыцара, мастака і грамадзяніна, адным словам, сапраўднага чалавек.

Касмічныя аналогіі трывалі ўвайшлі і ў наша мастацтва. Гэта даказвае А. Макабана, які пасля на шыроку тэатральную арбіту сваю «Ляўкіну», што шчасліва выйшла з зоны рэспубліканскага цяжкага і нармальнае выкананне заданых праграму на многіх падмошчых тэатраў Саветкага Саюза. Дазволяе сабе звярнуцца яшчэ да адной аналогіі няхай неважкіх сапраўдных ракетаў зноўдзяцця чалавек, які стварае пачуццё асабістай адказнасці за даручаны, хай сабе і мізэрны ўчастак работ. Які тады лёс напалітка касмануўта? Калі нават ракета ўзнімаецца, недаробкі ў ёй прыведду да пагібелі вынікаў. Вядома, такі выпадак катагарычна немагчымы, таму што ў ракетнай тэхніцы працуюць энтузіясты-героі, людзі з вялікім пачуццём асабістай і грамадзянскай адказнасці. (У тэатральным жа мастацтве такога здарэння і нават вельмі часта). Вось, калі б кожны з нас, хто працуе для шырокага гледача, незалежна ад свайго рангу і звання, незалежна ад таго, драматург ён ці крытык, акцёр ці рэжысёр, работнік міністэрства ці тэатральны педагог, бутфорк ці артыст аркестра, рабочы сцэны ці кантрабас, пранікся такім жа пачуццём асабістай адказнасці за лёс тэатра, які ракетабудульнік за лёс касмануўта, — тады мы маглі б смела заявіць: «Так, наш тэатр сапраўды знаходзіцца ў такім, у зеніце поспеху». А ці можам мы цяпер, далучыўшыся да закляці А. Званова «пагаварыць шыра», сцвярджаючы, што сёння беларускае тэатральнае мастацтва знаходзіцца на ўздыме? Калі гаварыць сапраўды шыра, паклаўшы руку на сэрца, не можам. І давайце не будзем сабе суніць тым, што ў нас ёсць поспехі, што кожны сярэдні саветкі актёр ставіць намага вышэй за артыстаў дэражалоўнага тэатра. Гэта, вядома, бясспрэчна.

Тым не менш, давайце мы прызнаемся, што мы, работнікі тэатра, сур'ёзна адстаём ад сьвінжанага жыцця, і паспрабуем высветліць, у каго ж з нас не хапае пачуцця асабістай адказнасці. Давайце паспрабуем разгледзець некаторыя тэндэнцыі, якія не толькі не садзейнічаюць уздыму, а, наадварот, тэрмуюць развіццё тэатра. Бо калі ім сёння не пакласці канец, дык гэтыя тэндэнцыі разрастучы і наробіць многа бяды і на доўгія гады. Нашы спектаклі, дэручыя за недакулівае аналогію, абавязаны быць магутнымі касмічнымі караблямі, якія нсуць вялікі зарад Ахуновага багацця нашаму гледачу. А як часта (ой, як часта!) нашы караблі-спектаклі ўзымаюцца, не ўзнімаюцца ў паветра, або ляцяць немаведама куды і чаго, не несучы ні думкі, ні сапраўднага пачуцця, ні эстэтычнага асяродка. Я гатовы тут прыняць абнавачаны ўлучышны фарбавы, бо лічу, што гэта куды больш карысна сёння, чым заспакоіваць тэатр і, на радасць аматараў парадэў і спакою, разгледзець цяперашняе становішча ў тэатральным мастацтве праз ружыры акулараў.

Лічу патрэбным адразу агаварыцца. Па-першае, заўвагі мае адноснае не толькі да дзейнасці Тэатра імя Якуба Коласа. Па-другое, усе папяркі ў адрас рэжысёра, я ў поўнай меры адношу і да самога сябе, што ў мяне права шыра і не поўны голас гаварыць аб лёсе тэатра.

НА МАЮ ДУМКУ, тэатральныя работнікі павінны звярнуцца да драматургаў з заклямі прыкладна такога зместу: «Дарэчы сярбіці! Прасім тых з вас, хто можа не пісаць п'есы — не пішыце, калі ласка! Не карыстайцеся драматургічнымі голадам. Не забывайце, што яшчэ Вальтэр папярэджаў: «Усе жанры добрыя, апроч сумнага». Не пішыце да таго часу, пакуль у вас не будзе змогі маўчаць аб тым, што вас узрушае, здзіўляе і абурвае, не пішыце да таго часу, пакуль інтарэсы вашых герояў не стануць нібы вашымі ўласнымі. Не спыняйцеся здаваць свой твор у тэатр да таго часу, пакуль вы сабе і не пачуеце сваю «прадукцыю» гатовай. (Хоць кансультацыя можаце, калі хочаце і нават абавязкова). Не згаджайцеся з А. Звановам, які, спрачаючыся з Б. Платонавым, сцвярджае, што ўстаноўка тэатра на «гатовую прадукцыю», на «эканомны» драматургічны твор, на канчатковую «кандыцыянасць» азначае фактычна адмаўленне ад работ у аўтарам. Не, не азначае. Такая «станоўка» азначае фактычна ўтрыманніцкім настроям некаторых драматургаў, якія лічаць, што тэатр абавязаны дэпасаваць іх п'есу.

Браты-драматургі! Калі б вы ведалі, якое шчасце адчувае тэатр, калі ў п'есе дзейнічаюць сучасныя жыццё, сапраўдныя людзі. І калі б вы ўяўлялі, якую пакуту перажываюць артысты, калі п'есе высмактана з пальца. Гэта ў тымся розу горш, чым шлюб з нялюбай. Г. д. Г. д.

Магчыма, пасля такога звароту пэўная частка драматургаў, пагадзіўшыся з М. Горкім,

разумею, нарэшце, што драматургія сапраўды — самы цвёрды від літаратуры і, на шчасце для тэатра, пакіне пісаць. Наадварот, іншыя, адчуваючы, што драматургія стала пажаванай і ў яе не кожны, хто захоча, мае доступ, зноў пачнуць пісаць, як раней, добрыя п'есы.

У выніку, драматургія стане менш па колькасці, але затое творы і будаць лепшыя па якасці. І тады, магчыма, з явіцца добры рэпертуар. Няма сумнення, што драматургі, не ведаю, як хутка, але ўзнікнуць высока рэпертуарны сцяг. Як сведчыць многія галіны нашага жыцця, Саветкага краіна не збяднепа на таленты, а, наадварот, намага ўзбагаціцца імі.

Настане чага і для драмы!

А ЯК ЖА ТЭАТР? Ці гатовы ён цяпер і ці будзе гатовы ў будучыні падхапіць гэты сцяг.

Пачнём з галоўнага камандавання — з рэжысёра. Шчыра скажам, справа тут дрэнна. Рады старой гвардыі рэжысёраў наступова рэзююць, а маладая змена ім расце вельмі слаба. У чым галоўная сіла найбольш праслаўленых рэжысёраў, такіх, як Станіслаўскі, Немірковіч-Данчанка, Вахангаў, Дзікі, Паспай, Ахлюпкі, Таўстоганаў? Ва ўменні ўсёй істотай прынікнуць у задуму аўтара, загарацца яго ідэі, які сваёй уласнай, і запаліць калектыву, ва ўменні сканцэнтравана ідэіны удар твора. Ва ўменні ўліць гэты змест у адзіную, непустую вобразную форму, у выніку чаго іх спектаклі застаюцца жыць у нашай сьведомасці навечна. Слабасць большасці нашага брацтва-рэжысёраў заключаецца ў тым, што яны не даводзіць да такога стана, калі разам з аўтарам я не магу маўчаць! На гэтую воль тым, калі я павінен усімі мае даступныя сродкімі навазач людзям пэўную ідэю, калі яна становіцца мне даражэйшай за жыццё. І другая наша слабасць у тым, што мы недастаткова вобразна ўвасабляем мастацкі твор. Што датычыць умення захапіцца самому і захапіць калектыву, умення вобразна мысліць, скажу шыра, што за пачь год рэжысёрскай працы мне ўсяго адзін раз удалося (і то ставячы дыпломны спектакль «Апошні прышчэп» Э. Рэмарка ў Тамбове) дайсці да такога стану, калі я амаль фізічна пачу адчуваць увесь жах фашызму з яго вар'яцкай нечалавечнасцю, даносамі, пакарэннямі, здрадаю. Я памятаў ваіну, памятаў, як фашысты забілі май бацьку. Прачытаў творы Рэмарка, Зергер, Фейхтэнгера, Фалады, Эрэнбурга. Зноў перагледзеў усе матэрыялы Навдзядуцкай камісіі аб зверствах фашызму ў час ваіны на тэрыторыі Саветкага Саюза.

І я помню, мне прыйшла ў галаву думка: які ж гэта сапраўды велічы подзвіг зрабілі людзі, раздзіўляючы карычневаю гадзіну, якое гэта вялікае шчасце быць свабодным, калі нішто за табой не гоніцца, не цягне цябе на шчыбенку. «Не, гэта ніколі не павіна паўтарыцца!» — гаварыла ўс мая душа. Мне стала ясна не толькі, што павіна быць у спектаклі, але і як яго трэба ставіць. Вось яно, уяўлялася мне, логава зверга. Ён курчыцца, шчырыцца, зноса куцаецца. Адсюль прыйшоў адчуванне п'есы, як вострага падынку, які няспына расце. Я праняваў кожнаму з актёраў прысвяціць сваю працу памяці тых, хто не вярнуўся з ваіны. Эпізод за эпизодам у спектаклі з усё большай паслядоўнасцю даказваў: «Так, гэта не павіна паўтарыцца!» і хоць не ўсе актёры падыходзілі да выканання галоўных роляў, гэта чамусьці не кідалася ў вочы, было зусім непрыкметна. Я як рэжысёр меў такое мноства матэрыялу, што дазволіў сабе праз год [Працяг у 2-й стар.]

ТЫДЗЕНЬ ВЫЯЎЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА

Надзвычай ажыўлена і мягальна было ў мінулы суботу ў актавай зале Беларускага тэхналагічнага інстытута. Сюды сабраліся студэнты і выкладчыкі на сустрэчу з беларускімі мастакамі С. Герусам і А. Гугельм, якія прывяччалася адкрыць Тыдзень выяўленчага мастацтва.

С. Герус расказаў аб тым, якое значэнне набывае ў наш час выяўленчае мастацтва, у тым ліку графічныя творы, што закляканы ўпрыгожваць быт і жыццё саветкіх людзей. А. Гугельм падзяліў сваімі творчымі планами і задумамі, сказаў, над чым працуюць цяпер беларускія мастакі. Затым госці адказалі на пытанні студэнтаў.

У заключэнне веча-сустрэчы калектыв мастацкай самадзейнасці швейнай фабрыкі імя Крупскай даў канцэрт.

У гэты ж суботні вечар студэнты Інстытута замежных моў сустрэліся са скульптарам З. Агурам і мастацтвазнаўцам П. Нікіфаравым.

У першы дзень Тыдня выяўленчага мастацтва, 15 красавіка, у Палацы культуры будаўнічага трыста №5 адкрылася выстаўка твораў А. Волкава. На ёй экспанавана больш 70 работ — партрэты, наюрморты, пейзажы, карыкатуры.

У салон-магасіне і Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адкрылася вялікая веснавая выстаўка. Тут можна ўбачыць работы нашых скульптараў, жывапісцаў, графікаў, керамічных, фарфора-фаянсавых і шкляных вырабаў.

Найбольш значны раздзел выстаўкі — графіка. Многія графічныя работы вылучаюцца свежасцю, арыгінальнасцю задуму, добрай тэхнічнай выканання. Шчаслівае юнацтва, радасць жыцця саветкіх працоўных услаўляюць мастакі ў сваіх творах.

Тыдзень выяўленчага мастацтва працягваецца. Наперадзе яшчэ многа цікавых сустрэч мастакоў з працоўнымі, многа цэльных размоў і гутарак.

Наведвальнікі аглядаюць веснавую выстаўку ў Мастацкім музеі БССР. Фота Ул. КРУКА.

КНІГІ-ВЕСЦЫ

Кожны дзень работнікі Мінскага бібліятэчнага калектара атрымліваюць многа пісем ад культасветработнікаў вёскі. Вялікі попыт на літаратуру ў гэтыя дні, калі адбываецца перабудова кіраўніцтва сельскай гаспадаркай. Работнікі калектара ўлічваюць новыя па-

трабаванні працаўнікоў палёў і шлюць ім літаратуру пра вырошчванне кукурузы, буракоў, бабовых культур.

Толькі ў першым квартале гэтага года 300 сельскім бібліятэкам Мінскай вобласці двойчы адпраўляліся пакукі з літаратурна-агульнай колькасцю звыш

36 тысяч тамоў кніг. Сярод іх — прамоў кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Саветкага ўрада па пытаннях паляпшэння кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, падручнікі па аграцэхніцы і аграноміі, кнігі М. Лынькова, І. Мележа, І. Шамякіна, Ц. Пестрака.

ЗАКЛІКІ ЦК КПСС ДА 1 МАЯ 1962 ГОДА

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

62. Работнікі машынабудавання і прыборбудавання! Хутэй асвойце выпуск найноўшых высока-прадукцыйных і эканамічных машын і прыбораў, сродкаў комплекснай механізацыі і аўтаматызаванай Настойліва змагацца за тэхнічнае пераўзбраенне ўсіх галін народнай гаспадаркі!

63. Работнікі нафтавай і газавай прамысловасці! Вышэй тэмпы геалагічных і буровых работ, асаваення новых месцаў нафтагазавых і нафтаперапрацоўчых заводаў, павышэнне якасці нафтапрадуктаў! Дадзім краіне больш нафты і газу!

64. Работнікі вугальнай прамысловасці! Шырэй укараняеце комплексную механізацыю і эфектыўныя спосабы здабычы вугалю! Зніжце сабекошт і палепшыце якасць вугалю!

65. Работнікі хімічнай прамысловасці! Хутэй уводзіце ў строй і асвойце новыя магутнасці! Больш дабротных і танніх тавараў з хімічнай сыравіны! Больш мінеральных угнаенняў для сельскай гаспадаркі!

66. Савецкія будаўнікі! Развівайце і ўдасканальвайце будаўнічую індустрыю! Вышэй тэмпы і якасць будаўніцтва новых прадпрыемстваў, жылых дамоў, школ, бальніц і дзіцячых устаноў! Будуйце дабротныя, прыгожыя і эканамічныя будынікі і збудаванні!

67. Работнікі прамысловасці будаўнічых матэрыялаў! Усямерна павялічвайце вытворчасць цэменту, новых эфектыўных будаўнічых матэрыялаў, вырабаў і зборных канструкцый!

68. Работнікі лесной, дрэвапрацоўчай і паперовай прамысловасці! Дадзім краіне больш драўніны, мабільнага паперу і паперы высокай якасці!

69. Работнікі лёгкай прамысловасці! Павялічвайце выпуск, расшыраце асартымент, палепшыце якасць тавараў! Больш моцных і прыгожых тканін, адзення, абутку, прадметаў хатняга ўжытку для насельніцтва!

70. Работнікі харчовай прамысловасці! Усямерна павялічвайце вытворчасць, павышайце якасць і расшыраце асартымент прадуктаў харчавання!

71. Работнікі рыбнай прамысловасці! Павялічвайце ўлоў рыбы ў адкрытых морях, акіянах і ва ўнутраных вадамах! Палепшыце якасць рыбных прадуктаў!

72. Работнікі савецкага транспарту! Удасканальвайце і аснажайце сучаснымі тэхнічнымі сродкамі чыгуначны, марскі, рачны, аўтамобільны і паветраны транспарт! Скарачце тэрміны даставі грузаў! Палепшыце абслугованне пасажыраў!

73. Работнікі сувязі! Развівайце і ўдасканальвайце сродкі сувязі! Дабывайце бездакорнай работы пошты, радыё, тэлебачання, тэлефона, тэлеграфу! Палепшыце абслугованне насельніцтва!

74. Працоўныя Савецкага Саюза! Далейшыя магутны ўзды сельскай гаспадаркі — ударны фронт камуністычнага будаўніцтва, справа ўсёй партыі, усяго народа!

Змагайцеся за ажыццэўленне рашэнняў савецкага Пленума ЦК КПСС!

75. Работнікі сельскай гаспадаркі, кіраўнікі і спецыялісты тэрытарыяльных вытворчых упраўленняў! Палепшыце кіраванне кожным калгасам і саўгасам! Поўнасцю выкарыстоўвайце перавагі новай сістэмы кіравання сельскай гаспадаркай для павелі-

чэння вытворчасці прадуктаў земляробства і жывёлагадоўлі!

76. Працоўныя сельскай гаспадаркі! Шырэй разгортвайце ўсенароднае сабярніцтва за ўзорнае правядзенне вясновай саўбы, апрацоўкі пасаваў і ўборкі ўраджая, за сур'езнае павелічэнне ўжо ў гэтым годзе вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў!

77. Працоўныя сельскай гаспадаркі! Рашуча выкарыстаўце травалопелі! Смелей уводзіце больш інтэнсіўныя сістэмы земляробства! Настойліва змагайцеся за шырокае ўкараненне найбольш прадукцыйных культур, за максімальны выхад прадукцыі з кожнага гектара пры найменшых затратах!

78. Працоўныя сельскай гаспадаркі! Павялічце вытворчасць збожжа — аснова ўспой уладу сельскай гаспадаркі. Настойліва павялічвайце ўраджайнасць пшаніцы, кукурузы, гароху, проса, грэчкі і іншых збожжавых і зернебабовых культур!

79. Таварышы калгаснікі і работнікі саўгасай! Ваш абавязак — даць савецкаму народу больш мяса, малака, ялава, як і іншых прадукцый. Усямерна развівайце грамадскую жывёлагадоўлю, павышайце прадукцыйнасць жывёлы!

Старайцеся трымаць кармавую базу, змагайцеся за высокі ўраджай кукурузы, цукровых буркоў, морквы і бабовых культур!

80. Працоўныя сельскай гаспадаркі! Павялічвайце вытворчасць баваўны, ільну, цукровых буркоў, бульбы, гародніны, пладоў, ягад, вінаграду, чаю, палепшыце іх якасць!

81. Калгаснікі, работнікі саўгасай, сельскія механізатары! Настойліва ўкараняеце дасягненні навукі і перадавы вопыт, комплексную механізацыю і электрыфікацыю ў сельскай гаспадарцы! Беражліва і добра выкарыстоўвайце навуковую тэхніку!

82. Калгаснікі і калгасніцы! Усямерна выкарыстоўвайце перавагі калгаснага ладу, умацоўвайце грамадскую гаспадарку, развівайце калгасную дэмакратыю!

Калгас — школа камунізму для сялянства!

83. Працоўныя чыгуначнага жэлезнага шляху! Дабывайце высокі і ўстойлівы ўраджай збожжя! Усямерна развівайце грамадскую жывёлагадоўлю і птушкагадоўлю! Змагайцеся за павышэнне культуры земляробства!

84. Работнікі савецкага гандлю і грамадскага харчавання! Змагайцеся за высокую культуру абслугоўвання насельніцтва, лепш вывучайце і палепшыце якасць і даставі прадуктаў патрэбнасці працоўных!

85. Работнікі савецкіх устаноў! Дабывайце далейшае палепшэнне работ дзяржаўнага апарату, умацуйце арганізатарскую работу ў масах! Выкарыстаўце бюракратызм, чула адносіцца да пазір і запатрабаванні працоўных!

86. Работнікі навукі і вышэйшых навучальных устаноў! Змагайцеся за далейшы росквіт навукі, за тэхнічны прагрэс! Дабывайце хутэйшага ўкаранення ў вытворчасць новых адкрыццяў і дасядаванняў! Рыхуйце спецыялістаў, вартых зпкі камунізму!

Слава перадавой савецкай навуцы!

87. Слава савецкім вучням, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым, якія забяспечылі ўпершыню ў гісторыі трыумфальныя палёты савецкіх касманаўтаў на магутных касмічных караблях вакол зямнога шара!

Слава гераічным савецкім касманаўтам!

88. Дзеячы літаратуры і мастацтва! Ярчэй адлюстроўвайце ў сваіх творах веліч і прыгожыя гераічныя спру савецкага чалавека! Змагайцеся за высокую ідэянасць твораў і мастацкае майстэрства, за цесную, непарушную сувязь літаратуры і мастацтва з жывым народам, з задачамі камуністычнага будаўніцтва!

89. Работнікі друку, радыё і тэлебачання, выдавецтваў і культурна-асветных устаноў! Будзьце актыўнымі байцамі за вялікую справу партыі, за ажыццэўленне камуністычных ідэалаў, дасягненні навукі і перадавога вопыту.

90. Работнікі народнай асветы! Павышайце якасць навучання дзяцей, змагайцеся за цесную сувязь школы з жывым, з вытворчасцю! Выхоўвайце падрастаючае пакаленне ў духу працавітасці, калектывізму, адданасці Радзіме, справе камунізму!

91. Медыцынскія работнікі! Палепшыце і развівайце народную ахову здароўя, павышайце культуру ў рабоце лячэбніц і санітарных устаноў! Укараняеце ў практыку найноўшыя дасягненні медыцынскай навукі і служэцкай!

92. Няхай жыве наша агульнанародная сацыялістычная дзяржава! Няхай жыўць Саветы дэпутатаў працоўных — сапраўды народныя органы ўлады! Няхай развівацца і мацее савецкая сацыялістычная дэмакратыя!

93. Савецкія прафсаюзы! Усямерна развівайце актыўнасць рабочага класа і інтэлігенцыі ў барацьбе за пабудову камунізму! Настама клапаціцца аб павышэнні камуністычнай свядомасці мас, аб далейшым уздыме дабрабыту і культурнага ўзроўню рабочых і служэцкай!

Няхай жыўць савецкія прафсаюзы — школа камунізму!

94. Няхай жыўць савецкія жанчыны — актыўныя будаўніцы камуністычнага грамадства!

95. Няхай жыве Ленінскі камсамол — верны памочнік і рэзерв Камуністычнай партыі, перадавы атрад маладых будаўнікоў камунізму!

96. Юнакі і дзяўчаты! Вучыцеся працаваць і жыць па-камуністычнаму! Будзьце вернымі прадаўцамі камуністычных ідэалаў, свядомымі будаўніцамі камунізму, заўсёды гатовымі да абароны нашай Радзімы!

Няхай жыве слаўная савецкая моладзь!

97. Піянеры і школьнікі! Настойліва аваладоўвайце ведамі, любіце і павялічвайце працу! Рыхуйце стаць актывістамі барацьбы за справу Леніна, за камунізм!

98. Камуністы і камсамольцы! Будзьце ў авангардзе ўсенароднай барацьбы за пабудову камунізму ў СССР!

99. Слава вялікаму савецкаму народу — доблеснаму будаўніку камунізму, мужнаму і непарушнаму барацьбіту за мір і шчасце ўсіх людзей на зямлі!

100. Няхай жыве і мацее непарушна адзінае партыі і народа — крыніца сілы і непераможнасці сацыялістычнага ладу, залог новых поспехаў у будаўніцтве камунізму!

101. Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — цвярдныя дружбы народаў нашай краіны, несакрушальная апора міру, дэмакратыі і сацыялізму!

102. Няхай жыве наш родны Савецкі ўрад!

103. Няхай жыве створаная Леніным слаўная Камуністычная партыя Савецкага Саюза — выпрабаваная авангард народа, кіруючая і накіроўваючая сіла савецкага грамадства ў барацьбе за пабудову камунізму!

104. Няхай жыве камунізм, які ўсталявае на зямлі Мір, Працу, Свабоду, Роўнасць, Брацтва і Шчасце ўсіх народаў!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

МІСІЯ АРТЫСТА-ГРАМАДЗЯНІНА

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

паставіць той жа «Апошні прыпынак» ішч раз у Віленскай тэатры.

Шчыра кажучы, кожны спектакль павінен быць для рэжысёра (хоць бы для яго самага) імёна такім, дарагім, хвалюючым і бліжэйшым. Між тым, часцей за ўсё, калі мы ставім спектакль, бываем прыблізна ўхваляем, неда-статкова праімаем у сутнасць з'яў і прымітыўна ўзвасбляем п'есу. У выніку атрымліваюцца так званыя «спячкі» спектаклі.

Адной прычынай гэтага стану «Сержант міліцыі». Прачытайце, Бачу, дрэнна п'еса. Аўтар (наасуперак Пушкіну) здолее запарчыць адны калёсы і «каня», і трагедыю Ленна, і міліцыю, і ўсё, што яму захацелася. Неадра-зкова і ставіць п'есу. Але мне гаворачы трэба і тут не хіпаля прынцыповасці мастацтва на сваім да канца — гэтаўдзіць. Аднак кожны ні спрабаваў палюбіць матэрыял п'есы — нічога не выйшла. Восць так і быў выплываючы «спячкі» спектакль. Прыгадаеце гэтую работу з сорамам і горачку. (Самае ж сумнае ва ўсім гэтым, што глядач на спектакль валам валіць).

Напэўна, калі звярнуцца да рэжысёраў з просьбай, падобнай да той, з якой я прапаноўваў звярнуцца да драматургаў, дык трэба з найменшай рэзкісцю сказаць: «Таварышы рэжысёры! Калі кожны з вас не будзе ўжо можаць не ставіць спектаклі — не студоце. Калі вам няма чаго сказаць людзям — маўчыце. Інакш многа шкоды наробіце драматургу, акцёрам, а гаюльным чынам, — глядачу».

Што ж пераходзіць рэжысёрам быць такімі, як іх зусім натуральна ўзяў сабе Я. Рамановіч у артыкуле «Тэатр будзе жыць!» Не прэзандуючы на поўны аналіз, спынімся на некаторых прычынах.

Рэжысёр — гэта мастак, і таленавітасць яго — абавязкова ўмова. Восць чаму сам сабою напрашваецца вывад: нехта пуская ў рэжысёру не таленавітых людзей, а калі такія туды трапілі, дык трэба бяспінасна пазбаўляцца ад іх, не звязваючы ні на стаж, ні на «вопыт». Рыба псеўца з галавы! Калі дрэнны тэатр, значыць, у ім дрэнны рэжысёр. Калі ў тэатры няма свайго аблічча, значыць, яго няма і ў рэжысёры. Кампрамісы ў гэтым пытанні — смерць тэатру.

Бяда нашай рэжысёры, як і ўвогуле драматычнага тэатра, у яго ўняўня лёгкасці і доступнасці. Многія не разумеюць, што гэта сітэтычная прафэсія, да якой трэба ставіцца з павагай, разумеючы ўсе яе законы і сакрэты. Няма чаго граха тэатру, у рэжысёры з'явілася цяпер многа дэльтантаў. Не выпадкова ў тэатрах пайшло намяла небеспінасных рэжысёраў: «Артыст з яго не вышэй, падаўся ў жэсты!» «Абрыдаць ставіць многа спектакляў — пайшоў у гаюльны рэжысёр» і інш.

Але дапусцім, што рэжысёр здольны і пра-фэсійнальна падрыхтаваны, і п'есы ставіць добра, а спектаклі ўсё роўна ў яго выходзяць як бліны пякуцца. І калі такі рэжысёр працуе ў абласным горадзе (тут я не маю на ўвазе рэжысёраў у коласальскім тэатры), дык так імёна і атрымліваецца. У чым жа справа?

Хтосьці некалі ўвёў рэжысёрскую норму: п'есу спектакляў за год. Сказана — зроблена! У вялікіх тэатрах ужо зразумелі, што гэта не-рэальная рэч. А там жа і план меншы і дата-цыя большая. А ў абласным тэатры дырэктар дагэтуль прыміліваецца такога правіла. Запланавана ставіць спектакляў за год — і калі ласка, выконвайце загад.

Давайце ж зоймемся арыфметыкаю, як гэта правільна зрабіў Б. Бур'ян у сваім артыкуле «Каб не загасіць агонь творчасці», у адноснае да норм выступленняў артыстаў.

У годзе дваццаць месяцаў. Адзін месяц адпачынку, два ідуць на гастролях. Застаецца дзевяць рабочых месяцаў, г. зн. 270 дзён. Падзелім іх на пяць і выхадзіць у сярэднім — 54 дні, з іх рабочыя, прадукцыйныя, у лепшым выпадку, 45 дзён на спектаклі. «Цудоўна!» — усклікнуць некаторыя «светлыя» га-ловы. Але ж да кожнага спектакля рэжысёру трэба рыхтавацца. На гэта нам адказваюць: «Вы павіны рыхтавацца да наступнага спек-такля ў працэсе працы над папярэднім». Мы так і робім. Ну, а вынікі? Адным з вытокаў нашай дыскусіі і з'яўляюцца, відавочна, гэтыя вынікі.

Улічыце, апроч пастаноўкі спектакляў аб-ласны рэжысёр абавязаны напісана інтэлекту-альна развівацца, пелінаць свой духоўны ба-гаж, нерэчы, вучыцца жыццю. А калі

ДАПУСЦІМ, перад нам рэжысёр, што адпавядае ўсім патрабаванням, якія ста-віць яму Я. Рамановіч. Аднак ці можа ён пры сніжэнні стане акцёрскага майстэрства быць упэўнены ў абавязковым поспеху спектакля? Абсалютна законны ўплыў матэ-рыялу з'яўляе заслужаная артыстка БССР А. Клі-мава рэжысёру, як «люстру», у якой яна хоце глядзець. У сваю чаргу рэжысёр (неват калі яны і не з'яўляюцца такімі люстрамі) ад-чуваюць вялізарную радасць, калі ім выпадае шчасце працаваць з артыстам — рэжысёрам свайго роду, які думае і шукае. Безумоўна, ёсць такія артысты ў нашым калектыве, ёсць яны і ў іншых тэатрах. Але ці можа павяжаная А. Клімава, паклаўшы руку на сэрца, сказаць, што такія акцёры складаюць у іх тэатры боль-шыцтва? (Я не гавару тут пра ступень талена-вітасці выканаўцы, а толькі пра яго ўменне і адносіны да свайго прафэсіі).

А якую групу ў Рускім тэатры імя М. Горькага, які ў кожным іншым, складаюць арты-сты-ўтрыманцы, хай добрасумленныя, але ўсё-

такі ўтрыманцы, якія смяюцца глядзець у рэжысёрскае люстра з адным шчырым ме-рам, што ў перакладзе на акцёрскую мову гучыць прыкладна так: «Стылізуй мяне!» У іх няма ні самастойнай думкі, ні трактоўкі воб-раза, ні свай прапановы. Восць таму многа энэ-ргі ідзе часам у рэжысёра на так званую пе-дагогіку, на тое, каб «уважліваць» артыста ў прапаноўваемыя акаліччаны п'есы, каб ён са-біста атрымаў права на ўчынік персанжа. Колькі яшчэ ёсць артыстаў, якія ці не хочучы, ці не могуць працаваць над ролю самастойна.

Стан акцёрскага майстэрства ва ўсім нас па-вінен выклікаць не меншую трывогу, чым стан драматургіі і рэжысёры. У артыкуле «Уладар пачуццяў і думак» Д. Арлоў трохі сарваліва і мякка гаворыць пра дэльтантызм. А калі га-варыць адкрыта, дылетантызм і рамесніцтва з'явілі сабе ўтульнае гмаздэчка ў нашых тэатрах і выкруцілі іх адтуль не так проста, як гэта здаецца на першы погляд. Гэта таксама вынік уняўня лёгкасці і агульнадэльтантасці акцёрскай прафэсіі. Адсутнасць тэхнікі ў музыканта або балерыны відаць за ярству. А рамеснік і ды-летант у драматычным тэатры можа ўсё жыць так працэ, да яго ствацца цярпіма, і ён нават упэўнены, што ў яго — «свая школа».

Мне ўсё гаворы пра творчае развіццё спад-чыны К. С. Станіслаўскага. Даволі! Як можа гаварыць пра развіццё таго, што ў поўнай ме-ры не засвоена. «Развіццё» сістэмы Стані-слаўскага многа шоды прынесьлі тэатру. Збы-таўшыся нарэшце некаторыя мяхатэічныя пасля-важныя спячкі гэтага метада Станіслаўскага, яны напалі на гэты метад — і хаця ўдзельнікі шматлікіх дыскусій далі моцны бой «разві-ццю», для моладзі і часткова сярэдняга па-калення артыстаў сістэма Станіслаўскага пера-тварылася ў нешта састарэлае і хрстаматыў-нае. Давайце будзем мужнічэй і прызнаем, што Станіслаўскага як класіка вельмі шануюць, але не вельмі чытаюць. А між тым, гоніць Станіслаўскага яшчэ паслужыць многім пакале-ннем артыстаў, хай Канстанцін Сяргеевіч і пра-дбачы, як цяжка будзе ўвесці яго сістэму ў жыццё тэатра. Таму што, «можа» і пісаў ён, — лічыць за правіла, пры рэдкіх выклі-чэннях, што акцёр не церпяць у сваім мас-таве ні законаў, ні тэхнікі, ні тэорыі, ні тым больш сістэмы. Акцёр пераходзіць іх «не-лічэннасцю». Чым бяздарнейшы акцёр, тым гэта «нелічэннасцю» большая, і якая яна не дае яму магчымасці свядома падысці да вы-вучэння свайго мастацтва. Таму што сістэма не кукарскае кніга: спатрэбілася нейкая справа, паглядзець у змест, адгукнуць старонку і гатово. Не, гэта цэлая культура, на якой трэба расці і выхоўвацца гадамі. Яе нехта вывучыць, яе можна засвоіць, уварваць у сабе так, каб яна ўвайшла ў плоць і кроў артыста, стала яго дру-гой натурай... Але людзі і акцёры косныя. Яны не могуць зразумець уласнай карысці. Колькі людзей гіне ад воспы і іншых хвароб, супраць якіх геніяльныя людзі прыдумалі выратвальныя лякарствы! У Маскве жэйды стары, які ха-ваўся тым, што ён ніколі не здзіўся на чыгунке і ніколі не гаварыў па тэлефоне. Чалавечыя шукае, з наймавернымі пакутамі і напружан-нем знаходзіць вялікія ісціны і адкрыцці, а людзі, з прычыны коснасці, не хочучы пра-цягнуць рукі і ўварваць тое, што ім клалатліва па-даецца. Якое варварства!

І свядома зложываю цываненнем, таму што лепш і дакладней не скажыце: «Паглядзіце, як музыканты вучаюць законы і тэорыю свайго мастацтва, як яны дагледваюць свой ін-струмент... Чаму ж драматычны артысты не робяць таго ж? Чаму яны не вучаюць за-конаў мовы, чаму не шануюць свайго гола-с, мову, цела? Яны — іх скрыпкі, віялянчэлі, іх та-нчэйшая зброя выразанасці».

Чаму не так часта сустракаюцца сапраў-ныя артысты? На гэта Станіслаўскі таксама дае адказ: «Таму што дэльта не ўсе маюць волю і настойлівасць, каб працаваць да са-праўднага мастацтва. Толькі будзе сістэма ма-ла. Трэба ўмець і магчы. Для гэтага неабход-на штодзённая, заўсёднае трэніроўка, муштра на працягу ўсёй артыстычнай кар'еры... За-хэце моцна, правядзіце такую работу ў жыцці, зведзіце сваю прыроду, дысцыплінуйце яе і, пры наяўнасці таленту, вы станце вялікім ар-тыстам».

Чэртку стагоддзя назад былі напісаны гэ-тыя радкі. А ці не былі яны сёння яшчэ больш у актуальнасці, чым тады, калі былі жыўя Станіслаўскі і Неміровіч-Данчанка? Кан-станцін Сяргеевіч не патрэбны ні дадаткі, ні каментарыі. Трэба толькі сумленна і шчыра паглядзець праўду ў вочы з яго пазіцыі і мы атрымаем адказ на пытанне, у чым адна з га-лоўных прычын нашых тэатральных няўдач.

СЕННЯ праблема падрыхтоўкі кадры — кардынальная праблема. Калі мы не вы-вучым будучыню і сур'язна дык пе-ставім пад удар грунтоўна тэатральнага ма-стацтва. Цяперашняя падрыхтоўка акцёрскай і рэжысёрскай змены не можа нас задавальняць. Вядома, што майстэрства акцёра можа на-вучыць толькі вялікі майстар. Між тым у тэ-атральным інстытуце побач з сапраўдным май-страм выкладаюць і адрогардныя ў мастац-стве людзі. У чым справа? Ніяко ў Беларусі не ха-пее майстроў! Хапае!

Хай дэручы мне кырыёр Акадэмічнага тэ-атра імя Янкі Купалы, але гэта ні чым іншым не растлумачыць, як недадзіўна імі свай ад-казнасці за будучыню свайго тэатра. Я аклі-каю ў саюзнікі акадэміка К. І. Скрабіна, які сказаў свай грунтоўнае слова на савецкім Пле-нуме ЦК КПСС. Скрабін сам не мае адносіны да мастацтва — ён гелмінтолаг, — але яго погляды

Зоя Даўгяла працуе бібліятэкарам у кабінце мастацтва Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Ул. І. Леніна. Тут сабрана многа выдан-няў па пытанні эстэтыкі, тэатра, музыкі, кіно, архітэктуры, іншых відаў мастацтва, ёсць піяніна, на якой можна праграць асобаваныя мелодыі, пача складанне бібліятэкі па беларускіму мастацтву. На нашым здымку — Зоя Даўгяла падбірае літаратуру для аднаго з наведвальнікаў.
Фота А. ДЗІТЛАВА.

КАБ ЖЫЦЬ НА ПРЫГОЖАЙ ЗЯМЛІ

Скідаць — мая радзіма. Там прайшло маё маленства і юнаства. Там я ведаю кожны кут, кожнае дрэва кожнаго дома, і як кожны чалавек, я моцна люблю «свой» невядлі гародок і яго пудоўныя ваколіцы. Таму і сэрца сіскаецца ад болю, калі, прыязджаючы сюды, бачыш, як знішчаюць тут прыгажосць прыроды. А знішчаюць яе бязлітасна, бесцэнна.

Спрадвекі ў вёсак Раўкі, Сухаўляны і Хваты вільса не-валякая рачулка. У Скідаці яна злучалася з другой такой жа прыгажуняй, і абедзве яны, названыя Скідацкая і Котру, упадалі ў Котру. Пры-вабныя былі гэтыя мясціны. За Хватамі рас-паспаўралі зялёныя савіткі лугі. Па бе-рагах раслі алешнік і вербалоз. На чыстай вадзе расці-талі белыя лілей. Люстраную паверхню ракі разбівалі хваста-мі шчупакі. У карчах і чартах шышарылі лустыя акуні, ля-шчы, ліні, гулялі каскі платок і чыраванябрак. Людзі адпачы-валі тут, лавілі рыбу, купаліся.

І не думаю ніхто, не гадуў, што нехта недзе робіць замах на такую прыгажуню. А «муд-рацы» знайшліся. Яны правалі на карце прамую, аддалі каман-ду і...

На зялёнай берагі пайшла магутная тэхніка. Не, не палеп-шыць іх прышла яна. Дзень за днём прышла машыны зям-лю, накладалі вялікія пры-моў, накладалі абалад і гэ-тае гэтыя балоца аддава-лася ў душы тых, хто прах-ваў над рачулкай свой век, хто прывязваў да яе, як да самага блізкага чалавека.

Нама цяпер судноўныя ракі. Выразалі дрэвы, знішчылі і ча-рочку, і бэз, і аршыні. Зніклі тысячы дрэў, выламаны дзе-сяткі тысяч кустоў і на берагах Котры, абмялела яна. Рака ця-пер падобна да карыта. Мала-вады дае ёй і Скідацкая. За-то яна нясе з асаўчым ба-лот бэзліч торфу, які асядзе на дне тоўстым пластам. У выніку рака «загінула», рыба ў ёй вы-вельса.

Абалад ракі раскінулася ця-пер агароды саўгаса «Скідацкі». Нічога кепскага тут няма. Трэба асвойце новыя зям-лі. Але ці абавязкова дзеля гэтага знішчаць лугі, ракі, ка-лечыць прыроду, яе прыга-жосць? Не. Можна было выра-шы

У Мінску адбыліся гастролі Дзяржаўнай заслужанай капэлы бандурстаў Украінскай ССР. Мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор калектыву народны артыст ССРСР А. Мінькоўскі.

Фота Ул. КРУКА.

Мінуў месяц, як у Жэневе пачаў работу Камітэт 18 дзяржаў па разбраенню Тэрмін да- статковы, каб падвесці нека- трыя вынікі, зрабіць пэўныя вы- явады. Чым жа сёння займаюцца ўдзельнікі перагавораў па раз- браенню, якія засядаюць за белакаменнымі сценамі жэнеў- скага Палаца навукі?

Перш за ўсё трэба адзначыць, што работа Камітэта пе- рыйшла ў новы этап — ад ага- лашэння агульных заўяў па па- зіцыі ўдзельнікаў перагавораў да практычнага разгляду арты- кулаў дагавору аб усеагульнай і поўнай разбраенні. Напо- мнім, што Генеральная Асамблея ААН паставіла перад Камітэ- там іменна такую задачу — рас- працаваць пагадненне аб усе- агульным і поўным разбраенні. Толькі канкрэтнае і ўзгодненае пагадненне можа пакласці пача- так разбраенню.

З самага пачатку Саветкі Саюз настойваў на тым, каб Камітэт 18 дзяржаў, як каж- уць, узбу быў за роўн, г. зн. прыступіў да ўзгаднення зусім пэўнага, дэталёвага і рэальнага дагавору па разбраенню. Су- светная грамадзкая і глыбокі адабранен сусветна савет- кій праект дагавору аб усеагуль- ным і поўным разбраенні, да- рэчы скажаць, адзіны праект дагавору па гэтым пытанню, прадстаўлены Камітэту. Індый- ская газета «Індыйя экспрэс» дзім пісала, што «Саветкі Саюз прыцягнуў увагу нейт- ральных краін, унесшы на на- радзе ўсеабадымы і дакладны праект дагавору, які складаецца з праэмоў і трох раздзелаў, што ахопліваюць трохэтап- ную праграму разбраення, раз- лічаную на чатыры гады».

Цяпер праэмоў саветскага праекта дагавору ў цэлым уз- годнена і разглядацца першы артыкул яго, які вызначае агульныя кола і змест асноўных абавязальстваў дзяржаў па ўсеагульнаму і поўнаму раз- браенню. Аднаасова Камітэт пачаў разглядаць мер па аслаб- ленню міжнароднай напружа- насці, якія могуць быць ажыц- здушаныя дагавору. У якасці першай з такіх мер абмяр- коўваецца пытанне аб спыненні прапагандаў вайны. І тут Са- веткі Саюз праявіў важную іні- цыятыву — унёс праект дэкла- рацыі, які прадугледжвае забарону прапагандаў вайны. На- рэчы, асобная група ў складзе прадстаўнікоў ССРСР, ЗША і Англіі абмяркуюе пытанне аб спыненні выпрабаванняў ядзер- ной зброі.

Работа Камітэта ў поўным разгары, але ўжо цяпер усім відавочна, што заходнія краі- ны, а перш за ўсё ЗША, спы- няюцца на неістотныя прычы- ны і пры дапамозе розных выкрутасў стараюцца ўхіліць- ся ад асноўнай задачы — рас- працаваць дагавор аб усеагуль- ным і поўным разбраенні. М. С. Хрушчов у сваім паслан- ні прэм'ер-міністра Японіі Х. Ікэда ад 2 красавіка г.г. прамі- і выразна заявіў, што «пачатак

работы Камітэта па разбраен- ню, на жаль, нельга прызнаць абнадзейваючым». Так, многія, вельмі многія адзнакі і факты гавораць аб тым, што заходнія прадстаўнікі прыхілялі ў Жэне- ву зусім не з мэтай вырашыць праблему ўсеагульнага і поўна- га разбраення.

Вось надзімае сведчанне та- кой інфармаванай амерыкан- ськай газеты, які «Нью-Йорк таймс». Яе карэспандэнт у Жэ- неве Фрэнкел піша шчыра і з веданнем справы: «Прадстаўні- кі Ненеці знаходзяцца цяпер тут, поўныя рашучасці не ве- сці перагаворы, а гаварыць. Або, гавораць іншымі словамі, яны пераканаліся, што іх мсія за- ключаецца не ў тым, каб пак- ласці канец «халоднай вайне», а ў тым, каб весці яе». Каштоў- нае прызнанне! І галоўнае каштоўнасць яго заключаецца ў тым, што гэта не проста безад- казная заява бойкага журналі- ста, а даволі дакладнае глумя- чыне сапраўдных паводзін амерыканскай дэлегацыі ў Жэ- неве.

Так, мінулы месяц перака- ланна паказаў, што ЗША не хочучь усеагульнага і поўна- га разбраення. У Жэневе іх прадстаўнікі займаюцца ў ас- ноўным тым, каб, як кажучы, і нявінасна захаваць і капіталі- набыць. Пачнём з таго, што да гэтага часу ЗША і іх саюзнікі па НАТО, як піша Індыйская газета «Свадхіната», «не прад- ставілі ніякага плана разбрае- ння».

ЗША адхіляюць і ўсе кан- структыўныя меры, накіраваныя на аслабленне міжнарод- ных напружанасці. У спецыяль- ным заяве дзяржаўнаму дэпарта- менту ЗША адмоўна выказаўся аб стварэнні безатамыных зон у Цэнтральнай Еўропе, што было прапанавана ў Жэневе дэле- гацыяй Польшчы. У гэтыя ж дні ЗША і іх партнёры па НАТО ўвогуле зусім адхілілі ідэю стварэння зон, свабодных ад ядзернай зброі, і адмовіліся ўзяць на сябе абавязальства не аддаваць сваю тэрыторыю для размяшчэння ў будучым на ёй ядзернай зброі. Такі быў адказ ЗША і ўдзельнікаў агрэ- сійнага блока на рэзалюцыю Генеральнай Асамблеі ААН ад 4 снежня 1961 года. У той жа час усе сацыялістычныя краі- ны, у тым ліку Беларускае ССР, многія нейтральныя краі- ны Захаду і ўсходу станоўча паставіліся да прапановы аб тым, каб дзяржавы, якія не маюць ядзернай зброі абавязалі- ся набываць яе ў іных дзяржаў і не дапускаць яе размяшчэння на сваёй тэрыторыі.

А паглядзіце, як рэагавалі прадстаўнікі ў Жэневе на пра- ект дэкларацыі ССРСР аб забар- оне прапагандаў вайны. Яй па- ведаемліе агенства Асапшы- годтрэс, «Злучаныя Штаты ад- хілілі прапанову рускіх аб'явіць ваенную прапаганду злачын- ствам у любой краіне і заявілі,

што Амерыка ніколі не зго- дзіцца знішчыць свабоду сло- ва» (!?) Расступамучыне проста- цынізму! Выходзіць, заклікаў да нападу на ішыя краіны, распальваць ваенную історыю, сець варажасць і нянавісць да ішых народаў — гэта з пункту погляду кіруючых колаў ЗША азначае ўсяго толькі карыста- ца выгодамі слаўтай буржуаз- ной «свабоды слова». А вось забараніць прапаганду вайны ва ўсіх яе формах — гэта недар- пучальны замах на «свабоду». Сапраўды, грош цена такой «свабодзе», пры якой воляны, як рыба ў вадзе, адчуваюць ся- бя падпалшчыкі вайны, чалавеканавіснікі, якія імкнуцца ўцягнуць чалавецтва ў вярвовай вайны.

З галавою выдаюць сябе кі- руючыя колы ЗША і ў пытан- ні аб спыненні ядзерных вы- прабаванняў. У Жэневе толькі з- за пазіцыі ЗША і Англіі не дасягнута ніякага прагрэсу ў гэтым пытанні. Здавалася б, што працей, чым сеці за стол і падпісаць пагадненне аб спы- ненні ядзерных выпрабаванняў назаўсёды. Дым не — на свет бо- лее выцягваецца мноства пры- чын, адна за другою ўсё больш надуманых, каб не дапусціць пагаднення аб спыненні вы- паджэнне аб неабходнасці кан- тролі і інспекцыі, а больш да- кладна — міжнароднага шпіяна- жу. Усім вядома, што ўсе вы- бухі ядзерных бомб вельмі добра рэгіструюцца прыладамі, якія ёсць у раснараджанні най- больш развітых краін. Амеры- канская газета «Нэйшл гардыян» дзім прывяла новыя дадзеныя на карысць пазіцыі Саветскага Саюза. Яна спасла- лас на заяву аднаго з буйней- шых у свеце сейсмолагаў, пра- фесара геалогіі Гарвардскага ўніверсітэта доктара Льюіса Лі- та, які сказаў, што пазіцыя ЗША ў пытанні выяўлення падземных ядзерных выбухаў «з навуковага пункту погляду слабая». Падземныя ядзерныя выбухі, на думку Літа, параў- нальна лёгка знайсці. Такай думкі прытрымліваюцца і вы- датныя вучоныя Англіі — галоў- ны саветнік міністэрства абароны па навуковых пытаннях Чу- керман і кіраўнік даследчай групы ўпраўлення па пытан- нях атамнай энергіі Пені. Яны прадставілі доказы, што англі- чане зарэгістравалі ўсе амеры- канскія падземныя выпрабаван- ні ядзернай зброі. Сама газета піша, што «падземны выбух 5-кілатоннай магутнасці (г. зн. які складае 1/4 магутнасці вы- буху бомбы, скінутага на Хіра- сіму) можна зарэгістраваць на адлегласці да 7 200 міль».

Што ж пасля ўсё гэтага за- стаецца ад аргументаў пра- дстаўнікоў ЗША? Зусім нічога. Ды і самі дыпламаты Вашын- тона, вядома, добра ведаюць са- праўднае становішча рэчы. Ве- даюць, і ўсё ж упарта спра- буюць навазяць другому боку яўна непрыёмальныя і зусім не-

патрэбныя прапановы аб кант- ролі. Давольце запытаць, дзе- ля чаго гэта робіцца?

Адказ на гэтае пытанне про- сты. Прыкрая важдана вакол пытання аб кантролі выдзедца з мэтай прыкрыць ліхаманка- выя падрыхтаванні да новай серыі амерыканскіх ядзерных выпрабаванняў у Ціхім акіяне. Пакуль дыпламаты Вашынтана наладжваюць у Жэневе дыма- вую заслоу, Пентагон не тра- ціць дарма часу. 12 тысяч спе- цыялістаў і ваеннаслужачых спяваюцца завяршаюць на астравах Раждзства і Джонста- на неабходныя падрыхтаванні для выбухаў ядзерных бомб у атмасферы. Ужо аб'яўлена не- бяспечнай зонай вялікая тэры- торыя дужынёю ў 800 і шыры- нёю ў 600 міль. Усяго, як па- ведаемліца, будзе праведзена 25—30 выбухаў.

Уважаючы ўсе гэтыя фак- ты, міжволі прыходзіць да вы- вадку, што ў Жэневе дэлегацыя ЗША прадпрымае манеўр, каб неяк змякчыць рэзка ад- моўную рэакцыю сусветнай гра- мадскай думкі на небяспечныя для справы міру дзеянні ўра- да ЗША.

І ўсё ж, нягледзячы на мно- гія цяжкасці і перашкоды, наро- ды свету ведаюць, што ўсеа- гульнага і поўнага разбраенне можа быць ажыццэлена. Ім- кненне ўсіх народаў да міру та- кое вялікае, што з гэтым выму- шаны будучы, раней ці пазней, лічыцца нават ты, хто сёння ставіць палкі ў колы ў Жэне- ве. Саветкі Саюз, выказваючы волю ўсіх людзей, настойліва дамагаецца здзяйснення спра- веднай мары чалавецтва — мары аб міры без вайны і без зброі.

Г. НАВІЦКІ.

Мельпамена ідзе ў наступленне

Пасля ўстаўнення народнай улады ў Польшчы з усяй вастры- нёю паўстала пытанне аб шыро- кай прапагандзе культуры ў ма- сах. Вялікая задача выйшла на до- лю тэатраў, якія павінны былі па- знаёміць са сваім мастацтвам шы- роху малых гарадоў і пасель- аў. Амаль ва ўсіх тэатрах частна групы сістэматычна выдзедца на гастролі ў раён.

Адны гастролі дзяржаўных і мясцовых тэатраў — не маглі выра- шыць цалкам пытанне прапаган- ды культуры срод сельскага насель- ніцтва. У 1953 г. быў створаны першы ў Польшчы спецыяльны тэ- атрны калектыв — Дзяржаўны раз'язны тэатр Лодзінскага вая- вадства.

Праз тры гады пасля стварэння першага раз'язнага тэатра быў арганізаваны другі перасоны тэ- атрны калектыв — Тэатр Ма- завецкай зямлі.

Пастаянным раз'язды, выступ- лены ў выглядных памяшканнях вельмі ўскладнілі работу калек- тыву і таму радотнікі тэатра з першага моманту яго існавання марылі аб стварэнні «пераносна- га памяшкання».

«ДОМ-БАЛОН»

І, нарэшце, знойдзены найбольш удавы праект. Створаны вялікі пластычны балон з даўжыняй 12 метраў і дыяметрам 2,5 метраў. Балон перамяшчаецца на аўтобус-магасцін, перасоны элек- трычнаму і г. д.

24 праёмныя тэатры Шапелі- ра, Малера, Славачкага, Чакава, Лопэ да Вега, Брэхта, 185 насе- леных пунктаў, 1 649 спектакляў, 45 298 гадзін рэпетыцый тэатра з перамога моманту яго існавання марылі аб стварэнні «пераносна- га памяшкання».

ТЭАТР НА БАРНІ

Улетку, калі ва ўсіх тэатрах бы- ваве так званы «агурочны сезон», па Вісла плыўе ад адной вёскі да другой — звычайна барны, якія з'яўляюцца не адрозніваюцца ад тых, якія перавозіць збож- жавыя і г. д. У гадзін рэпетыцый тэатра з перамога моманту яго існавання марылі аб стварэнні «пераносна- га памяшкання».

Часопіс «Польскі агляд».

КЛОПАТЫ СТАРЭЙШЫХ ТАВАРЫШАЎ

Ашмянскі народны тэатр кожныя лета выдзедца са спектаклямі ў калгасы і саўгасны раёны. Летас не адкры- тыя пляцоўках і сценах сельскіх клубаў было пастаўлена больш 36 спектакляў.

Акцёры Народнага тэатра не толькі паказвалі пастановкі, але і кіравалі на месцы работай кал- гасных драматычных гурткоў. Вы- светлілася, што ў некаторых сель- гасарцельных колах зусім не было мастацкай самадзейнасці, або яна ў за- няпадзе. Прычына гэтага ў тым, што ў вёсках няма кола кіравача самадзейнага калектыва. Больш- шасць загадчыкаў сельскіх клуб- аў, не маючы спецыяльнай аду- кацыі, не асмельваюцца браць на сябе кіраўніцтва гурткамі.

— Трэба нам памагчы сама- дзейнасці, — вырашылі ў Народ- ным тэатры.

Усе ўдзельнікі творчага калек- тыву прынялі гэтую прапанову, як свой найпершы абавязак. За кожным сельскім клубам замацавалі аднаго актёра Народнага тэатра, які павінен быў ставіць з сама- дзейнымі калектывамі спектаклі, развучаць новыя песні, перада- ваць ім свае веды і вопіт.

Так, актёр Народнага тэатра А. Міхевіч згадзіўся працаваць з драматычным калектывам вёскі Гальшаны. Там надзею пабудавалі вялікі Дом культуры. Калі А. Міхевіч першы раз прыехав у гэтую вёску, ён дэдаўся, што памяншана Дома культуры зсы- лана збожжавы. Самадзейны калектыв вымушаны былі праводзіць рэпетыцыі, дзе прыйдзеца, А. Міхевіч перш за ўсё дабіўся таго, каб сельскі амаатары былі створаны ўмовы для творчых ра- боты. Ён паставіў з імі аднаклас- ныя і сцэны, праводзіў з імі пер- шыя рэпетыцыі і дамогся таго, што саўгасны самадзейны калек- тыв стаў адным з лепшых у раё- не. Найбольшым поспехам кары- стаюцца пастаўлены ім спектаклі — «Прымакі» Я. Купалы, «Выбух» М. Алухова і М. Герулёва. Актывны ўдзельнікі гуртка — заахвоч- ны Г. Івашка, сакратар партбюро саў- гаса А. Хілікевіч, рабочыя і служ- бячыя Г. Раманчык, В. Сідар, Н. Пракопчык, В. Шырына і іншыя.

Многа ўвагі аддае тэатральнаму калектыву саўгаса «Перамога» актёр Э. Лукша, які па сутнасці стварыў яго. Э. Лукша сам шукаў людзей, якія любяць мастацкае слова і сцэну, праводзіў з імі пер- шыя рэпетыцыі і дамогся таго, што саўгасны самадзейны калек- тыв стаў адным з лепшых у раё- не. Найбольшым поспехам кары- стаюцца пастаўлены ім спектаклі — «Прымакі» Я. Купалы, «Выбух» М. Алухова і М. Герулёва. Актывны ўдзельнікі гуртка — заахвоч- ны Г. Івашка, сакратар партбюро саў- гаса А. Хілікевіч, рабочыя і служ- бячыя Г. Раманчык, В. Сідар, Н. Пракопчык, В. Шырына і іншыя.

СОКІ ВІСНЫ.

Фотазагод Ф. КУЧАРА.

ПАЭЗІЯ МАЛАДОСЦІ

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

нае захваленне вытворчым пра- цэсам — сталёвымі бурамі, што ўдаюцца ў пароду, лядокамі, што зграбуюць кавалкі солі «на ленту канвеера». Ул. Індзевскі ў сваёй «Другой сустрэчы з шахцёрамі» перадае гэты тэх- нічны працэс у дакладнай пас- лядоўнасці, прасочвае адзін за другім усе вытворчыя прыёмы здабычы і транспарціроўкі солі — ад забой да поля. Тут пры ўсім жаданні нельга пазбыцца ад празаічнай інфармацыі, бо на першы план выступіў вы- творчы працэс, а не чалавек.

Шырыны рэпартаж часам на- гадавае пасрэдны зарыфаваны нарыс, дзе за апісальніцтвам губляецца жывая паэтычная людзей і іхніх спраў. І тут не ўрадуець аўтарскія агаворкі: «Прабачце — за прозу!» Са- праўды, калі запісаны ў блан- коў «празаічны» матэрыял цяжка «переплаваць» у сваім сэрцы і апатызаваць, то ня- хай ён паслужыць звычайнаму, ёмістаму на ахоп фактаў і па- дзеі, нарысу.

Як бацьм, жыццёвага і «да- рожнага» матэрыялу яшчэ мала

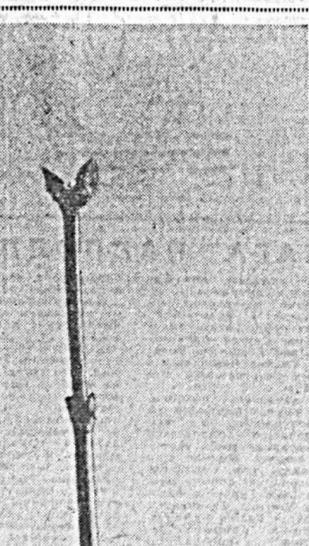
для твора. Вырашае, вядома, вопыт мастацкага ўвасаблення таго, што падказана розумам і сэрцам.

Да гэтага творчага вопыту адны ідуць, надзеяна абнапра- чыць і поўным разбраенні мастацкай прыёмы старэйшых паэтаў. Такім аўтарам, кажучы, лягчэй. Іх паэтычныя пошукі калі і выходзіць за межы ўжо знойдзенага ў літаратуры, дык усё ж грунтуюцца на творчых прыняццях, заснаваных старэй- шымі паэтамі. Скажам, непа- рэдкасць мастацкіх вобразав і шчыраць паўчання, якія ідуць яшчэ ад Максіма Багдановіча і Янкі Купалы, мы сустракаем у вершах Алега Лойкі, Генадзя Кляўно, Кастуся Ціпркі, а яшчэ з маладзёжных — у Хведара Чэрні і Міколы Малаўкі.

У адным з апошніх нумароў «Маладосці» чытаем:

Лагер быццам вымер да абеда, толькі ад палаткі да палаткі Ходзіць вецер за дзяжурным следам Правяраць вайсковыя парадкі.

Дзе падушку падрабёны нейкую, Лішні раз разглядзіць

СОКІ ВІСНЫ.

Фотазагод Ф. КУЧАРА.

неспадзяванай рыфмай, дарчы з вельмі прыбліжным сучучам (крумкалі — крунатыя, пуховыя — хвойнікі і т. д.), таму верш атрымліваецца залішне расцяп- нутым, рытмічым, рытмічна не- арганізаваным. Вядома, гэтае папунінене штуркаства адлу- чыцца ў творчасці зольнага паэ- та на яго шляху да мастац- кай сталасці.

Мудрагелістасць шнодзіць часам і А. Грачынківа. Ад літа- ратурных ідэяў такая тра- ская: «З лесной тэрасе, тэрасе з лесной наўкол дзішчы» або «ночы доўгія, які цені... цені доўгія, які ноч». Да таго ж ма- ладзі паэт збаўца і на крыні- тасці: «Напалываць мне на ўтульнасць мяшчанскую, пе- стунам быць не маю ахвоты». Такія ж паказаныя заберы- тасць сустракаецца і ў Хведара Яўкіч.

«Я — іду! Наперад я іду... Слухай, сеньтык, які гудзе пла- нята. Слухай і дрыжы! То ж я — іду!»

Голья дэкларацыі, на якія такія шчодрыя некаторыя мала- дзі паэты, не даюць разгарнуць у вяршы жыццую паўчучо- не можа іна прабліцца і ў дра- матычэскай дзе думка, як кажучы, і не назвала «Калы Гродна шукаў... да ля Нарачы стра- ціў... Ды сказаў, што люблю табе ў скверку мінскі» — воль і ўся залуда верша Ва- лана Тармоўска «Мачі кажа». Кепска, калі, працягваючы верш, напрошваецца пытанне: «Ну і што з таго?». Яно ўнікае, калі чытаеш верш Яўге- на Верабя «Надхочу вяс- ны» з такою копаўкай: «Хутка згоніць вадой прыкры выгляд зямовы». Паэты часам і не спрабуюць узяцца да аб- гурчвання і з сур'ёзным выгля- дам паўтараюць агульнавядо- мыя рэчы.

Часопіс досыць часта знаёміць чытачоў з новымі твора- ми нашых старэйшых паэтаў. Свае нізкі вершаў тут змясцілі Ва- сіль Вігна, Анатоль Астрэйка, Мікола Хведаровіч, Сяргей Гракоўскі, Петрусь Броўка. Гэ- та добра, але хацелася б, каб старэйшыя паэты перад тым, як неслі ў рэдакцыю свае вершы, адбіралі з іх самыя лепшыя — тыя, на якіх можна было б ву- чыцца моладзі.

Маладая паэзія вызначае ў значнай меры аблічча часопіса. Яна досыць цікава раскрывае душу нашага маладога сучасні- ка, яго неўтайманаснасць, запал, шчыраць у працы, любасць да роднага краю і ўпэўнена ідэя да сваёй мастацкай сталасці.

пакрывава пакрывала Ш замест дэяльнага лінейку Падмае да стрчы генерала.

Справа не толькі ў своеаса- блівасці паэтычнага батання, кое выявілася ў гэтых радках Хведара Чэрні, але і ў самім імкненні гаварыць непасрэдна, натуральна, каб чытачу няцяж- ка было глянуць на свет вачы- ма паэты.

У другога ж маладога паэты Васіля Макаравіча вобразная сістэма больш ускладнёная:

Паглядзі, ў шлем неба Колькі зорных закліпак! Блеск халодны, а можа, там каліцца жэр... Лісцем мокрым дубіны, нібы крыллем, залопца, бліскавіцым разна распачнуць на шырокіх мажах.

Тут не абшліся без паэтыч- ных вывучкі ў Анастасію Вялю- гіна. Што ні радок — дык па- раўнанне, вобраз. Аднак цэлас- нага вобразнага малюнка не атрымалася. Цяжка ўявіць у адзі і той жа міг чытаец, зор- нае неба і хмары з бліскавіцамі, мокры ад дажджу дубяк.

Многія радкі напісаны паэтам з прэтэнзіяй на «першаадрыц- цё». Сапраўды, В. Макаравіч знаходзіцца на шляху настойлі- вых пошукаў эмацыянальнага вобраза, смелай рыфмы. Ён ідзе па гэтым шляху з добрым імк- неннем — адравацца ад літа- ратурных шаблонаў, знайсці сваю мастацкую палітру з фарбамі, якіх яшчэ не ведала паэзія. Але, на жаль, малады паэт не дужа строгі ў адборы патрэбных вобразаў і заганяе іх у радок сілком. Зневажае яркасць і гу- чанне як самаэта. Напрыклад, паэт хоча, каб лён, каноплі «як хвалі ў шторм ад сытасці мелі вар'якай». Яркасць гэтага воб- рэза, бяздумная. Млявасць і дэ- лелья паніць, хіба ж іх мож- на параўнаць? А колькі ў вер- шах «Наўмысна ўскладнёныя, грукаткіх вобразаў, накіталт: «У вузлах уздуліца на цёрбных целе гузаў жалезнымі муску- лы». Неапраўдана вобразы і асабліва ненатуральныя рыф- маваныя моманты ўспрымаюцца як штуркаства. «Як далёкія горы Судзіцца, так далёкі жыццё студэнцкае» — чым выклікана гэтае параўнанне? Выпадковае супаставленне рыфмы і толькі. Паэт глядзіць недзе ў канец радка, каб ашаломіць чытача

Мал. М. ЖЫТНІЦКАГА.

ІХ НОРАВЫ, ІХ МАРАЛЬ

Факты з зарубежных газет і часопісаў

ГЛЯДЗЕЦ ЗАБАРАНЕЦА

У палацы лордаў доўгі час ды- скуціруюцца пытанне аб спыненні будаўніцтва 27-паварковай гасці- ніцы каля Букінгемскага палаца — рэзідэнцыі каралеўскай сям'і. Да гэтага часу ніводні будынак вакол Букінгемскага палаца не ўзы- шаўся настолькі, каб з яго вок- наў можна было бачыць, унутра- шні двор палаца і вокны пакоў, што займаюць кароль і каралева. Многія члены палаты лордаў ба- яцца, што на верхніх паверхах но- вай гасцініцы будуць збірацца ці- каўныя, каб назіраць за інтымным жыццём каралеўскай сям'і.

ЯНКІ У ІТАЛІ

Амерыканскія кінакампанія «Дваццаты вёк — фокс», якая здымае ў Рыме гістарычны фільм «Клеатра», ангажыравала рад чарнаскіх актёраў. У Чынеста, на ўскраіне Рыма, дзе адбываюцца здымкі, спецыяльныя агенты кампаніі сочаць, каб кантакты па- між белымі і чорнымі актёрамі абмяжоўваліся толькі здымкамі патрэбных сцэн. Белья ці чорныя актёры, якія паручаюць расаўя бар'ер, звычайнаша без усялякіх тлумачэнняў. Калі ямайска актёр Рамбе адвёз на сваёй машыне да ўрача адну з белых актыв, яго адразу ж звольнілі, не палічыў- шыся нават з тым, што прышлося спыніць здымкі, каб падушкую змену.

ПА-АМЕРЫКАНСКУ

Урад Філіпі атрымаў пісьмо ад банды гангстэраў з патраба- ваннем запаліць ім мільён чаты- рхста тысяч пезо за зварот раду каштоўных рукапісаў, украдзеных з Нацыянальнага музея ў Маніле. У пісьме гаворыцца, што калі ў вызначанае месца не будзе пакла- дзена належная сума, рукапісы будуць спалены.

«АБАРОНЦЫ»

Сярод амерыканскіх салдат, раскватараваных у Заходняй Гер- маніі, надзвычай вялікі праэнт асоб, якія мелі судзімасць за кр- мімінальныя злачынствы. Ады з іх

адбылі тэрмін пакарання, другія былі вызвалены ў сувязі з прызы- вом на ваенную службу. «Пера- кідка ў Заходнюю Германію но- вых сарака тысяч салдат, сярод якіх асабліва многа крмінальнікаў» пагоршыць нашы і без таго не бліскучыя адносіны з ямайскай насельніцтвам, — піша газета «Нэйшн».

НАХАЙ ЕДУЦЬ У НИГЕРЫЮ